

Abstrakt

Tato práce si klade za cíl popsat a analyzovat institut státního občanství z teoretického i praktického hlediska. Co se týče teoretické roviny, komplexně rozebírám pojem státní občanství a vymezuju jeho jednotlivé pojmové znaky. V první kapitole se též zabývám další definicí, již je státní příslušnost, která je daleko širší. Tímto plynule přicházím k významu státního občanství, které je z pozice fyzické osoby zvláštním statutem, který jí odlišuje od ostatních osob, pobývajících na území států.

Velmi aktuální problematika dvojího či vícečetného státního občanství je obsažena v kapitole 2. Vzhledem k integračním a globalizačním trendům, které můžeme po delší dobu sledovat, se změnilo též chápání institutu dvojího státního občanství. Konflikt závazků věrnosti a nedělitelná státní suverenita tak ustupují do pozadí a důraz je kladen více na lidskou osobnost. Institutu dvojího státního občanství se dotýká otázka bezdomovectví, tj. osob bez státního občanství.

Otázkou nabývání a pozbývání státního občanství jak z hlediska obecného, tak z hlediska české právní úpravy se zabývají kapitoly 3-7.. K nabytí nebo pozbytí dochází na základě různých právních skutečností stanovených zákony nebo mezinárodními smlouvami. V příslušných kapitolách je popsán celý proces nabývání státního občanství jednotlivými způsoby. Velmi rigidní se jeví procedura nabývání českého státního občanství udělením. K problematickým aspektům patří zejména nejednoznačný výklad neurčitých právních pojmů ze strany správního orgánu a situace, kdy žadatel nemůže předpovídat, jaké další podmínky po něm správní orgán vznesne. Další problém je spatřován v použití tzv. volné, absolutní úvahy správního orgánu, která vychází z prvorepublikové judikatury a v dnešní moderní společnosti se jeví jako nepoužitelná. V případě, že žadatel naplní všechny zákonem stanovené požadavky, správní orgán začíná uplatňovat volnou úvahu a nehledě na jejich splnění, může přidat podmínky další, v zákoně neuvedené a žadateli udělení občanství odepřít. Zásadní zvrát v judikatuře nastal usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu z roku 2005, který vyjádřil zásadu, že použití neomezeného správního uvážení v moderním právním státě je nemožné.